

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS APSAUGOS NUO SMURTO ARTIMOJE
APLINKOJE ĮSTATYMO NR.XI-1425 PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau –
Projektas) IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ
KODEKSO 489 STRAIPSNIO PAKETIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
(toliau – ANK projektas)
(TAP-21-796(2) (TAIS Nr. 21-26424(3))

2021-10-05 Nr.NV-2423

Vilnius

Įvertinę patikslintų Projekto ir ANK projekto atitiktį įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Sistemiškai įvertinus Projekto 1 straipsnyje nauja redakcija dėstomo Lietuvos Respublikos smurto artimoje aplinkoje įstatymo Nr.XI-1425 (toliau – Įstatymo projektas) siūlomą reguliavimą, vertinant Įstatymo projekto 2 straipsnyje nustatytas sąvokas ir nuorodas į kituose įstatymuose apibrėžtas sąvokas, pakartotinai siūlome Įstatymo projekte apibrėžti arba konkrečiai atskleisti specializuotos pagalbos, kurią teiktų specializuotos kompleksinės pagalbos centrai, turinį. Siekiant teisinio apibrėžtumo, siūlome pakartotinai svarstyti galimybę apibrėžti Įstatymo projekte vartojamą sąvoką „pagalba smurtą artimoje aplinkoje patiriantiems ar patyrusiems asmenims“, nustatant, kokia pagalba šiuo atveju turima mintyje, koks jos turinys arba kur jis yra apibrėžtas. Priešingu atveju, susiduriama su Įstatymo projekto nuostatų interpretavimo galimybe bei neaiškumu jų taikymo kontekste, pavyzdžiui, Lietuvos Respublikos pagalbos nuo nusikalstamos veikos nukentėjusiems asmenims įstatyme yra nustatyta sąvoka „Pagalba nuo nusikalstamos veikos nukentėjusiems asmenims – informacija, konsultacijos ir (ar) paslaugos, teikiamos nuo nusikalstamos veikos nukentėjusiems asmenims atsižvelgiant į individualius jų poreikius, dėl padarytos nusikalstamos veikos atsiradusius poreikius ir nusikalstamos veikos pobūdį“, tačiau šios pagalbos taikymas siejamas išimtinai nuo nusikalstamos veikos (nusikaltimo arba baudžiamojo nusižengimo) nukentėjusiems asmenims. Įstatymo projekto nuostatų taikymo kontekste specializuota kompleksinė pagalba būtų teikiama esant tam tikrai smurto artimoje aplinkoje pavojaus rizikai (Įstatymo projekto 8 straipsnio 4 dalies 4 punktas). Be to, Įstatymo projekto 2 straipsnio 7 dalyje pateiktoje specializuotos kompleksinės pagalbos sąvokos apibrėžtyje pagalbos turinys nenustatomas, o 3 straipsnio 7 punkto nuostatoje *pagalbos ir reikalingų socialinių paslaugų* smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančiam asmeniui išskyrimas reiškia, kad pagalba asmenims neapima socialinių paslaugų, tačiau kokios konkrečios pagalbos priemonės turimos omenyje Įstatymo projekto 5 straipsnyje taipogi neatskleista.

2. Siūlome atsisakyti Įstatymo projekto 1 straipsnio 2 dalies pirmojo sakinio „smurtas artimoje aplinkoje yra žmogaus teisių ir laisvių pažeidimas“ kaip savo turiniu nederančio su kitomis šioje dalyje dėstomomis nuostatomis ir konkuruojančia su Įstatymo projekto 2 straipsnio 3 dalyje nustatyta sąvoka.

3. Įstatymo projekto 3 straipsnio 4 punkto nuostatoje apibrėžiamos lygios teisės tik į teikiamą specializuotą kompleksinę pagalbą, eliminuojant šio principo taikymą smurto artimoje aplinkoje prevencijos, apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje srityse. Siūlytume pildyti nuostatą.

Be to, vertinamoje nuostatoje siūlome atsisakyti neapibrėžtumą sąlygojančios santrumpos „ar kt.“, ją keičiant nuostata „ar kitų aplinkybių“.

4. Įstatymo projekto 3 straipsnio 5 punkto nuostata stokoja loginio ryšio, nes neaišku, koku būdu vadovaujantis moterų ir vyrų lygybės principu būtų atsižvelgiama į skirtingus moterų ir vyrų poreikius. Atsižvelgiant į lyčių lygybės principo esmę turėtų būti siekiama, kad teikiant viešąsias paslaugas būtų nepažeistos moterų ir vyrų lygios teisės, užtikrinamos jų lygios galimybės. Poreikių skirtingumas galėtų būti individualizavimo principo sudedamąja dalimi.

5. Įstatymo projekto 4 straipsnio 2 dalies 1 punkte vietoj neapibrėžtos sąvokos „besimokantis“ vartotina Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme apibrėžta sąvoka „mokinys“, o šio straipsnio 9 dalyje - vietoj nuostatos „gali organizuoti“ siūlome vartoti nuostatą „organizuoja“. Be to, siūlytume vertinamo straipsnio 12 dalies 4 punkte skliausteliuose dėstomos nuostatos atsisakyti ir ją pildyti Įstatymo projekto 10 ir 11 straipsnių nuostatas dėl socialinių paslaugų teikimo; 12 dalies 6 punkte nuostatą „prisideda prie jų rengimo“ keisti nuostata „dalyvauja rengiant“ ar pan.

6. Siūlome tikslinti Įstatymo projekto 5 straipsnį arba svarstyti jo visai atsisakyti, nuostatas inkorporuojant į kitus straipsnius, nes straipsnio turinys neatitinka pavadinimo, fragmentiškai pateiktas nevyriausybinių organizacijų vaidmuo vartojant neapibrėžtumą sąlygojančias nuostatas, pavyzdžiui, „nevyriausybinių organizacijos *skatinamos* įgyvendinti ir dalyvauti įgyvendinant“ (ar skatinimas sietinas su finansavimu?), visiškai neatskleistas smurto prevencijos valdymas. Pastebime, kad specializuotos kompleksinės pagalbos finansavimas reguliuojamas Įstatymo projekto 15 straipsnyje.

7. Atsižvelgiant į teisėkūroje taikomą efektyvumo principą nustatantį, kad teisės akte turi būti įtvirtinamos veiksmingiausiai ir ekonomiškiausiai teisinio reguliavimo tikslą leisiančios pasiekti priemonės, siūlome šiame kontekste įvertinti Įstatymo projekto 6 straipsnyje siūlomos *Smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje tarybos*, veiksiančios prie Vyriausybės, sudarymo tikslingumą (lieka neaiškumas ir dėl kitų šiai tarybai priskirtinų funkcijų, kurios būtų tvirtinamos tarybos nuostatuose Vyriausybės nutarimu, nustatymo), kai pagal Įstatymo projekto 7 straipsnyje nustatomą reguliavimą kiekvienoje savivaldybėje siūloma sudaryti *Smurto artimoje aplinkoje prevencijos, apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje ir pagalbos smurto aplinkoje pavojų patiriantiems asmenims ar smurtą patyrusiems asmenims teikimo politikos įgyvendinimo koordinavimo komisija* (toliau – Komisija).

8. Įstatymo projekto 6 straipsnio 2 dalyje siūlome vartoti nuostatą „pilnas pareigų pavadinimas“, tokiu būdu būtų nurodoma ir institucija. Ši pastaba taikytina ir 7 straipsnio 1 daliai.

9. Pakartotinai atkreipiame dėmesį, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymo 29 straipsnio 1 dalimi, *ministerija* steigama formuoti valstybės politiką, taip pat organizuoti, *koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą* ministrui pavestose valdymo srityse. Siūlome keisti Komisijos pavadinimą, jį formuluoti glaustai, atsisakant pavadinime politikos koordinavimo funkcijos nustatymo, pavyzdžiui, *Smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisija* ar pan. Be to, reikia suderinti tarpusavyje Įstatymo projekto 7 straipsnio 1 dalies nuostatą su šio straipsnio 3 dalimi.

10. Įstatymo projekto 7 straipsnio 1 dalies nuostatoje siūlome nustatyti, kad į Komisijos sudėtį įtraukiami toje savivaldybėje veikiančių institucijų padalinių, teritorinių skyrių atstovai,

keičiant nuostatą, nepagrįstai išplečiančią savivaldybės administracijos direktoriaus diskreciją, dėl teisės į Komisiją įtraukti ir visų kitų subjektų atstovus, apribojant savivaldybės teritorijoje veikiančių subjektų įtraukimu. Pastebėtina ir tai, kad šioje nuostatoje vietoj skaičiaus ir santrumpos „30 proc.“ siūlytume įrašyti nuostatą žodžiais, skaičiuojant dalimis, kaip yra nustatoma kituose teisės aktuose, reguliuojančiuose komisijų, tarybų sudėtis, pavyzdžiui, nemažiau kaip vienas trečdalis ar pan.

11. Įstatymo projekto 8 straipsnio 7 dalyje, siekiant nuostatos aiškumo, siūlome įrašyti nuostatą „sprendimą nesikreipti į apylinkės teismą“, o 8 dalyje nuosekliai vartoti nuostatą „apylinkės teismas“.

12. Įstatymo projekto 9 straipsnio 6 dalyje, atsižvelgiant į 8 straipsnio 11 dalį, siūlome nustatyti, kad skundas aukštesniajam teismui nesustabdo apsaugos nuo smurto orderio vykdymo (atsisakant nuostatos „nenustoja galioti“).

13. Įstatymo projekto 12 straipsnio 3 dalies nuostatą siūlome koreguoti atsisakant perteklinio reguliavimo dėl medicininių dokumentų turinio, vertinamojo pobūdžio nuostatos „išsamiai aprašo“.

14. Vadovaujantis Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio reguliavimo kontekste nėra aiški Įstatymo projekto 16 straipsnio 3 dalies paskutiniojo sakinio nuostata. Siūlome jos atsisakyti, nes administraciniame sprendime būtina nurodyti motyvus ir sprendimai dėl pageidaujančių teikti specializuotą kompleksinę pagalbą prašymų turi būti priimti.

15. Siekiant apibrėžtumo, siūlome Įstatymo projekto 16 straipsnio 7 dalyje nustatyti terminą (per kiek dienų ar kitą laikotarpį), per kurį teisė teikti specializuotą kompleksinę pagalbą turi būti atnaujinama, kai reikalavimų neatitikimai.

16. Siūlome tikslinti Projekto 2 straipsnį ir jame siūlomas Įstatymo projekto įsigaliojimo datas, nes dėstant teisės aktą nauja redakcija, negali būti nustatomas atskirų jo struktūrinių dalių ankstesnis įsigaliojimas nei viso teisės akto. Šiuo atveju reikia nustatyti Įstatymo projekto 15 straipsnio 1 ir 2 dalies, 16 straipsnio nuostatose įtvirtintą reguliavimą keičiant galiojantį įstatymo reguliavimą, ir paskui kitu straipsniu turi būti dėstoma vėliau įsigaliosianti nauja teisės akto redakcija (pavyzdžiui, kaip tai buvo nustatyta Lietuvos Respublikos teisėjų atlyginimų įstatymo Nr. X-1771 pakeitimo įstatymo projekte TAIS Nr. 21-22067(4)), atitinkamai nustatant ir įsigaliojimo datas.

17. Projekto 2 straipsnio 5 dalies nuostata, nustatanti teisę Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai skelbti ir finansuoti iki 2024 m. sausio 1 d. nevyriausybinų organizacijų specializuotos kompleksinės pagalbos teikimo smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriantiems ar smurtą patyrusiems asmenims projektus, laikytina ydinga teisėkūros požiūriu, nes sudaro prielaidas neužtikrinti įstatymo nuostatų įgyvendinimo nustatytais terminais. Jei teikiant Projektą turima pakankamai duomenų svarstyti, kad Projekto įsigaliojimo momentu nebus juridinių asmenų, galinčių teikti akredituotą specializuotą kompleksinę pagalbą, būtina keisti Projekto nuostatų įsigaliojimą, apibrėžiant jį laike taip, kad įstatymo nuostatos būtų realiai įgyvendinamos.

18. Siūlytume patikslinti ANK projekto 1 straipsniu keičiamo Administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 489 straipsnio 4 dalyje siūlomą ANK 489 straipsnio 4 dalį, sukonkretinant neapibrėžtą nuostatą, nukreipiančią į visas programas ar kursus „ar kitose programose (kursuose)“,

pavyzdžiui, apribojant taikymo sritį ir nustatant „ar kitose smurtinio elgesio keitimo programose (kursuose)“.

Teisės grupės patarėja

Tatjana Knyzienė

Tatjana Knyzienė, tel. +37070663862, el. p. tatjana.knyziene@lr.lv.lt